

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Uluslararası Dil, Edebiyat, Kültür, Tarih, Sanat ve Eğitim Araştırmaları Dergisi

The Journal of International Language, Literature, Culture, History, Art and Education Research

Sayı/Issue 15 (Nisan/April 2024), s. 428-442.

Geliş Tarihi-Received: 05.03.2024

Kabul Tarihi-Accepted: 03.04.2024

Araştırma Makalesi-Research Article

ISSN: 2687-5675

DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.1447452

Anadolu Türk Masallarının Farklı Kuşaklar Arasındaki Bilinirliği/Tanınırılığı Üzerine Bir İnceleme: Başkent Üniversitesi Örneğinde*

A Study on the Awareness/Recognition of Turkish Folk Tales Among Different Generations: The Case of Başkent University

Aysun Ezgi YILMAZ**

Asude Ece UYSAL***

Eylül DERVİŞOĞLU****

Öz

Çalışmada, insanlığın tarihsel ve toplumsal süreç içerisinde edindiği maddi ve manevi deneyimlerin bütünü temsil eden kültürün, gelecek kuşaklara aktarımında etkili olan kanallardan masallar merkeze alınmıştır. İlgili çalışma TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Desteği Programı 2022/2. döneminde destek almaya hak kazanan "Anadolu Türk Masallarının Farklı Kuşaklar Arasındaki Bilinirliği/Tanınırılığı Üzerine Bir İnceleme: Başkent Üniversitesi Örneğinde"¹ adlı projenin çıktısıdır. Patlama Kuşağı, X Kuşağı, Y Kuşağı ve Z Kuşağı şeklinde dört farklı kuşağın yer aldığı çalışmada küreselleşme, kültürde tekipleşme gibi süreçlerin etkileriyle geri planda kalan, unutulmaya yüz tutan Anadolu Türk masallarının ilgili kuşaklar arasında bilinme/tanınma durumu incelenmiştir. Çalışmanın örneklem grubunu belirlemek üzere ilk olarak G-Power analizi uygulanmış ve bu analiz sonunda her kuşaktan minimum 45 kişi olmak üzere toplam 206 katılımcı çalışmaya dâhil edilmiştir. Katılımcılara demografik bilgi formu ile birlikte dört sorudan oluşan masal tutum anketi uygulanarak katılımcıların Anadolu Türk masallarını bilme/tanınma durumu ile birlikte masalları edinme kanalları hakkında bilgi elde edilmiştir. Elde edilen veriler neticesinde Anadolu Türk masallarının mevcut kuşaklar arasında bilinme oranının bir kuşak öncesine göre azaldığı diğer kültürlerle ait masalların ise daha yüksek bir bilinme oranına sahip olduğu tespit edilmiştir. Sonuç kısmında kültürün önemli aktarım araçlarından biri olan Anadolu Türk masalları hususunda farkındalık yaratma ve masalların gelecek kuşaklara aktarma noktasında hangi uygulamaların yapılabileceğine ilişkin önerilere yer verilmiştir.

* İlgili projenin yürütücüsü Başkent Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü üçüncü sınıf öğrencisi Asude Ece UYSAL, proje ortağı Başkent Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü üçüncü sınıf öğrencisi Eylül DERVİŞOĞLU, proje danışmanı ise Başkent Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğretim üyelerinden Dr. Aysun Ezgi YILMAZ'dır.

** Dr., Başkent Üniversitesi, e-posta: aebulbul@baskent.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6619-0834.

*** Lisans öğrencisi, Başkent Üniversitesi, uysalasudece@gmail.com, ORCID: 0009-0007-6001-2176.

**** Lisans öğrencisi, Başkent Üniversitesi, e-posta: eyluld2003@gmail.com, 0009-0002-1193-7432.

Anahtar Kelimeler: Anadolu Türk masalları, kültür, somut olmayan kültürel miras, toplumsal bilinç/farkındalık.

Abstract

Folk tales, which are effective channels in the transfer of culture to future generations, representing the whole of the material and spiritual experiences that humanity has acquired in the historical and social process, are taken to the centre of this study. The related study is an output of the project called "A Study on the Awareness /Recognition of Anatolian Turkish Folk Tales Among Different Generations: In the Example of Başkent University" that deserved to gain support during TÜBİTAK 2209-A University Students Research Projects Support Program 2022/2. Within the study including four different generations, such as the Boomer Generation, Generation X, Generation Y and Generation Z, the status of awareness/recognition of Anatolian Turkish tales, which have been left in the background and are about to be forgotten due to the effects of processes such as globalization and uniformization in culture, was examined among the relevant generations. G-Power analysis was first applied to determine the sample group of the study, and at the end of this analysis, a total of 206 participants, a minimum of 45 people from each generation, were included in the study. By applying a four-question folk tale attitude survey to the participants along with a demographic information form, information was obtained about the participants' awareness /recognition of Anatolian Turkish tales as well as the channels for acquiring the tales. As a result of the data obtained, it has been determined that the rate of awareness of Anatolian Turkish tales among the current generations has decreased compared to a generation ago, while tales from other cultures have a higher rate of awareness. In the conclusion, suggestions are given regarding what practices can be done to raise awareness about Anatolian Turkish tales, which are one of the important transfer tools of culture, and to transfer the tales to future generations.

Keywords: Anatolian Turkish folk tales, culture, intangible cultural heritage, social consciousness/awareness.

Giriş

İnsanlığın tarihsel ve toplumsal süreç içerisinde edindiği maddi ve manevi deneyimlerinin bütünü olarak nitelendirilebilecek kültür, her toplum için biricik olduğu kadar diğer toplumlarla ortak değerleri de içeren kompleks bir yapıdır. Geçmişten geleceğe köprü olan, nesiller arası iletişimi ve birlik duygusunu sağlayan kültürün korunması ve sürdürülmesi bu açıdan önem arz etmektedir. Kronolojik olarak bakıldığında kültürün korunmasına ilişkin ilk uluslararası çalışmaların kültürün "maddi" yönünü korumaya yönelik olduğu, maddi olmayan yönünün ihmal edildiği görülmektedir. UNESCO çatısı altında 17 Ekim 2003 yılında imzalanan *Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi* ise kültüre yönelik bu algının değiştiği kritik bir sözleşmedir (Oğuz, 2009, s. 8). Somut olmayan kültürel mirasın korunması, yaşatılması, kültürel mirasa saygı duyulması, uluslararası iş birliğinin sağlanması gibi amaçlar taşıyan sözleşmenin; kültürün maddi olmayan tarafını vurgulama ve öne çıkarmaya yönelik gayretin bir sonucu olduğu anlaşılmaktadır. 19. yüzyıl itibarıyla yükselen sanayileşme dalgası, teknolojik gelişmeler, 20. yüzyılda başlayan küreselleşme dünya üzerindeki kültürlerde tek tipleşmeye neden olmuştur. Bu noktada *Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi* ulusal ve geleneksel kültürlerin sürdürülebilmesine yönelik dikkati ve yarattığı farkındalık ile dünya üzerindeki kültürel çeşitliliğin devamına katkı sağlamaktadır. Bu sözleşme kapsamında "sözlü gelenekler ve anlatımlar, gösteri sanatları, toplumsal uygulamalar; ritüeller, şölenler, doğa ve evrenle ilgili bilgi ve uygulamalar ve el sanatları geleneği" (Oğuz, 2017, s. 55) kültürel koruma alanları olarak belirlenmiştir. Sözlü gelenekler ve anlatımlar başlığı altında masallar, ninniler, türküler gibi halk yaratıları yer almaktadır. Çalışma kapsamında köklerini sözlü kültürden alan, her yaş grubuna hitap etme potansiyeline sahip, masallar konusu merkeze alınacaktır. Pertev Naili Boratav'ın "nesirle söylenmiş, dinlik ve büyüklük inanışlardan ve törelerden bağımsız, tamamıyla hayal ürünü, gerçeğe ilgisiz ve anlattıklarında inandırmak iddiası

olmayan kısa anlatı türü” (2015, s. 85) şeklinde tanımladığı masal, kültürel değerlerin aktarımında etkili bir vasıta. “Masalları toplumların kültürel gen haritası” olarak tanımlayan Evrim Ölçer Özünel de bu ifadesiyle masalların toplum için ne derece önemli bir kültürel unsur olduğunu ortaya koymaktadır (2011, s. 60).

Saim Sakaoğlu Türk masallarına yönelik ilk çalışmaların Avrupalı bilim insanları (M. Digeon, Wilhelm Radloff, Ignacs Kunos vb.) tarafından yapıldığına dikkat çekmekte 20. yüzyılın başından itibaren de Türk bilim insanlarından Ziya Gökalp, Mehmet Tuğrul, Eflatun Cem Güney, Tahir Alangu, Naki Tezel, Pertev Naili Boratav gibi isimlerin Türk masallarının derlenmesi ve neşredilmesinde etkin rol oynadığını ifade etmektedir (2002, s. 37-41). Bilimsel ve akademik sahada ise masal çalışmalarına yön veren ilk isim Boratav’dır. Boratav’ın masal alanına yaptığı katkılarının ardından hazırladıkları doktora tezleri ile Mehmet Tuğrul, Saim Sakaoğlu, Bilge Seyidoğlu, Umay Günay, Muhsine Helimoğlu Yavuz, Ali Berat Alptekin, Ziya Abdülmecit Akkoyunlu, Esmâ Şimşek, Mehmet Özçelik, Evrim Ölçer Özünel başta olmak üzere birçok bilim insanı masal alanına katkı sağlamış ve yeni çalışmaların önünü açmıştır (Aça vd, 2017, s. 158-160). Masal üzerine yapılan çalışmalar (tezler, makaleler, kitaplar vb.) incelendiğinde ilk çalışmaların metin merkezli halkbilimi kuram ve yöntemlerine; son dönem masal çalışmalarının ise ağırlıklı olarak Bağlam (İcra, Performans) merkezli halkbilimi kuram ve yöntemlere göre yapıldığı görülmektedir. Bağlam merkezli yaklaşımların en etkin yöntemi ise metin ile birlikte bağlamın ve icranın metne etkisini de dikkate alan Bağlamsal Kuram olarak gösterilmektedir. Kuramın temsilcilerinden Dan-Ben Amos halk bilgisi yaratılarını üç boyutta ele almaktadır. Bireysel boyut (Anlatıcı/İcracı-Oyuncu), Sosyal Boyut (Dinleyici, İzleyici), Sözel Boyut (Anlatılan) (Ekici, 2017, s. 92-94). Bağlamsal Kurama göre dinleyici/izleyicinin de dikkate alınması oldukça önemlidir. Dinleyici ya da izleyicinin tepkileri, hazır bulunuşluk seviyesi, ön yargıları, değerleri; anlatıcıyı da anlatıyı da doğrudan etkilemektedir. Anlatının bağlamını oluşturan unsurlardan dinleyici/izleyicinin halk yaratılarına yaklaşımı ise bağımsız olarak ele alınmış bir konu değildir. Yalnızca, son dönemde içinde bulunulan küresel dünyada masalların sözel kültürdeki bağlamını yitirmesi, Batı’nın denetimiyle şekillenen kitle kültürüne bağlı olarak Batı kaynaklı masalların Türk masallarından daha çok bilinir hâle gelmesi ve yeni neslin masal dinleme ortamından uzaklaşması gibi tehditler fark edilerek bir proje gerçekleştirilmiştir. 2019 yılında MEB’in UNESCO Türkiye Millî Komisyonu iş birliği ile hayata geçirdiği “Anadolu Masalları Projesi” Anadolu masalları yeniden düzenlenip basılarak çocuklarla buluşturulmuş ve 20 bin öğretmene Masal Anlatıcılığı Eğitimi verilerek çocukların masallarla temas kurması sağlanmıştır (<https://www.meb.gov.tr/turk-ve-dunya-cocuklari-icin-anadolu-masallari/haber/20759/tr>) [Erişim Tarihi: 21.10.2022]

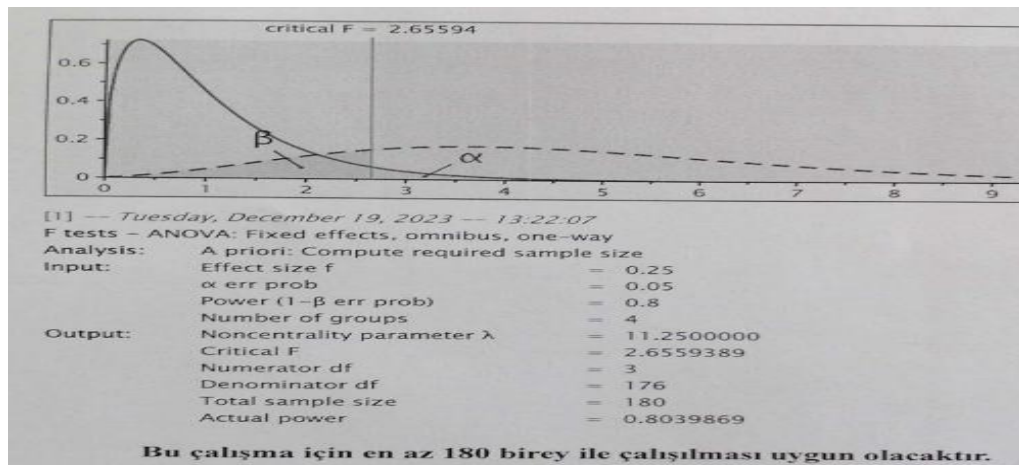
Masallar, bireylerin erken çocukluk dönemlerinden itibaren tanıştıkları ve yaşamları boyunca çeşitli sebeplerle (eğitim, ebeveynlik vb.) karşılaşmaya devam ettikleri bir türdür. Dolayısıyla masallar, hangi kuşağa ait olursa olsun bireyler için etkili bir kültür aktarım aracıdır. Günümüzde ağırlıklı olarak çocuklara özgü bir anlatı türü olduğu düşünülse de tarihsel süreç incelendiğinde gerek sözlü kültürde masal anlatıcılarının yaş farkı olmaksızın insanları bir araya toplaması gerekse yüksek bir bilinme oranına sahip Grimm masallarının “Çocuklara ve Ev Halkına Masallar” adıyla 1812 yılında yayımladıkları masal külliyatının geniş bir hedef kitleye yönelik olması masalın hedef kitlesinin belirli bir yaş grubuna indirgenemeyeceğini somut olarak ortaya koymaktadır. 21. yüzyılın önde gelen masal anlatıcıları arasında yer alan Judith Malika Liberman da masalın ne çocuk ne yetişkin işi olarak ayrılabilirliğini aksine masalların çocuk ve yetişkin arasındaki ayrımı ortadan kaldıran bir anlatı olduğunu belirtmektedir (2017, s. 545). Çalışma kapsamında yapılan literatür taramasında masal dinleyicileri/okurları olarak

özellikle çocukları merkeze alan çalışmalar² yapılsa da mevcut kuşakları bütüncül olarak değerlendiren bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmada Anadolu Türk masallarının Patlama Kuşağı, X, Y ve Z kuşakları olarak adlandırılan farklı kuşaklar arasındaki tanınırlığı/bilinirliği konusuna bütüncül bir bakış açısıyla yaklaşılması çalışmanın özgün yönünü oluşturmaktadır.

Yöntem

Çalışmada farklı kuşaklara mensup bireylerin Anadolu Türk masallarını tanıma/bilme durumlarını tespit etme ve değerlendirme, Türk masallarına ilişkin farkındalık kazandırmak amaçlanmıştır; bu amaca bağlı olarak veri elde etmek ve değerlendirmek üzere bilimsel araştırma yöntemleri ve teknikleri kullanılmıştır.

Veri toplama aşamasına geçmeden örneklem grubunu belirlemek üzere *G-Power* uygulanmış ve yapılan analiz sonunda bu çalışma için minimum 180 katılımcıya ihtiyaç olduğu tespit edilmiştir.

Veri Toplama Yöntemleri

Çalışma kapsamında;

1. Demografik Bilgi Formu: Farklı kuşakların masala ilişkin tutum ve eğilimlerine geçmeden önce katılımcıların yaşları başta olmak üzere cinsiyetleri, medeni durumları, eğitim düzeyleri, sosyoekonomik durumları gibi çalışma için önem arz eden bireysel özelliklerini tespit etmek üzere katılımcılara demografik bilgi formu uygulanmıştır.

2. Anket: Demografik Bilgi Formunun ardından katılımcıların Anadolu Türk masalları ile diğer uluslara ait masalları ne ölçüde tanıdığını/bildiğini ve masallarla hangi kanallar aracılığıyla temas ettiğini anlamaya yönelik dört soruluk bir anket uygulanmıştır. İlk soruda katılımcılardan, Anadolu Türk masalları³ ile birlikte farklı uluslara ait masalların sıralandığı masallar arasından *tam metin olarak bildikleri* masalları seçmeleri istenmiştir. İkinci soruda ise katılımcılardan birinci soruyla benzer olarak sıralanan masallar arasından *daha önce hiç duymadıkları* masalları seçmeleri istenmiştir. Bu iki soru

² İlgili çalışmalar için bkz. Çevik, Mehmet (2008). Batı Masalları ve Çocuklarımız. *Gazi Türkiyat*, 3, 115-130; Şahin, Mustafa (2011). 'Masalların Çocuk Gelişimine Etkilerinin Öğretmen Görüşleri Açısından İncelenmesi. *Millî Folklor*, 89, 208-219; Yılmaz, Aliye (2012). "Çocuk Eğitiminde Masalların Yeri (Binbir Gece Masalları Örneği)", *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25, 299-306.

³ Türk masallarının seçiminde Boratav, Pertev Naili (2009). *Zaman Zaman İçinde*. Ankara: İmge Kitabevi; Boratav, Pertev. Naili (2014). *Az Gittik Uz Gittik*, Ankara: İmge Kitabevi; Alangu, Tahir (2010). *Billur Köşk Masalları*, İstanbul: YKY, Alangu, Tahir (2022). *Keloğlan Masalları*, İstanbul: YKY adlı kaynaklardan yararlanılmıştır.

çerçevesinden katılımcıların hangi masalları ne ölçüde bildiği ve tanıdığı hakkında veri elde etmek amaçlanmıştır. İlk soru ile ikinci soru arasındaki bağlantı verilerin geçerliliği ve güvenilirliğini arttırmaya katkı sağlamıştır. Üçüncü soruda ise katılımcıların yine sıralanan masallar arasından Anadolu Türk masalları olduğunu düşündükleri masalları seçmeleri istenmiş katılımcıların Anadolu Türk masallarını diğer ulusların masallarından ayırt edip edemediklerine yönelik bilgi elde edilmiştir. Son soruda ise, katılımcılara bildikleri ya da duydukları masalları hangi kanallar aracılığıyla (aile, eğitim, sosyal çevre vb.) edindiklerini tespit etmeye yönelik bir soru yöneltilmiş ve bireylerin masalları hangi kanallar aracılığıyla öğrendiği/edindiği belirlenmiştir.

Veri Analizi

Çalışma kapsamında nicel verilerin analizinde frekans ve yüzde, nitel verilerin değerlendirilmesinde ise betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır.

Katılımcıların Demografik Verileri

Toplam 206 katılımcının yer aldığı araştırmada dört farklı kuşak temsil edilmektedir. Aynı zaman diliminde yaşayan, ortak ve birbirine benzer deneyimleri olan ve bu deneyimleri nedeniyle benzerlik gösteren insan topluluğu (Çelik vd. 2004, s. 191) şeklinde tanımlanan "kuşak" kavramı, çalışma kapsamında sınırlandırılırken kuşaklar üzerine yapılan tasnifler incelenmiş ve en çok kullanılan tasnif merkeze alınmıştır (Adıgüzel vd., 2014, s. 171-174, Göksel ve Güneş, 2017, s. 811-814). Bu tasniflerde mevcut kuşaklar ve doğdukları dönem aralıkları şu şekildedir:

Bebek Patlaması/Patlama Kuşağı (1946-1964)

X Kuşağı (1965- 1979)

Y Kuşağı (1980-1999)

Z Kuşağı (2000-2020)

Söz konusu kuşakları temsil etmek üzere çalışmada yer alan katılımcıların dengeli bir şekilde dağılmasına dikkat edilmiştir. Buna göre Başkent Üniversitesi öğrenci ve çalışanlarının yer aldığı örneklem içerisinde *Bebek Patlaması/Patlama Kuşağı (1946-1964)* nda 46; *X Kuşağı (1965- 1979)*'nda 49; *Y Kuşağı'nda (1980-1999)* 58; *Z Kuşağı'nda* ise 53 kişi bulunmaktadır.

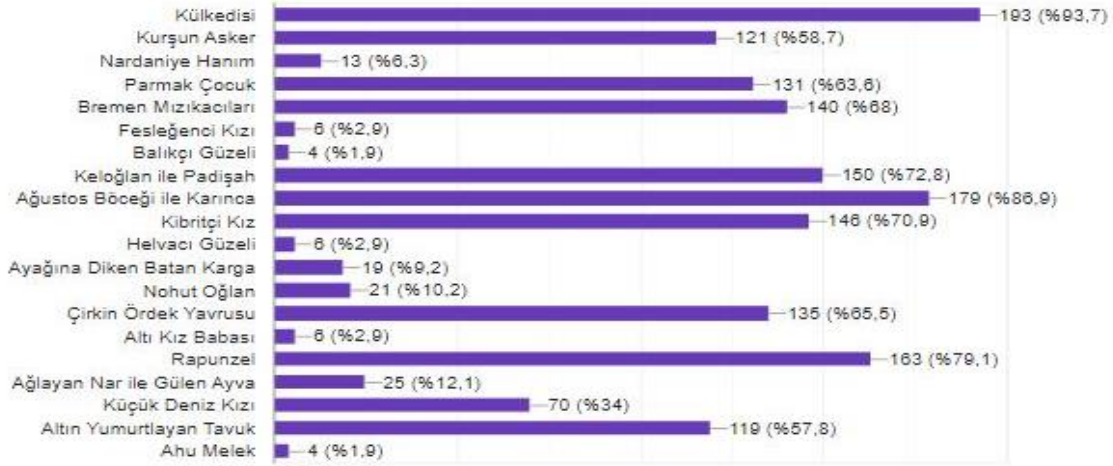
Çalışmanın demografik bilgi formunda katılımcıların yaşları ile birlikte cinsiyetleri, medeni durumları, çocuk sahibi olup olmadıkları, eğitim durumları ve meslekleri de sorulmuştur. Çalışmaya katılma noktasında kadınların daha ılımlı bir yaklaşım sergilediği görülmüştür. Katılımcıların 157'si (%76,2) kadın, 49'u (%23,8) ise erkektir. Medeni durum noktasında dengeli bir dağılım söz konusudur. Bekâr katılımcılar 107 (%51,9) evli katılımcılar ise 99 (%48,1) kişiden oluşmaktadır. Katılımcıların 112'si (%54,4) çocuk sahibi iken 94'ü (%45,6) çocuk sahibi olmadığını belirtmiştir. Eğitim durumlarına bakıldığında ise katılımcıların 100'ü (%48,5) üniversite; 95'i (%46,2) lisansüstü, 11'i (%5,3) ise ortaöğretim mezunudur. Demografik bilgi formunda son olarak katılımcılara meslekleri sorulmuş; 105'i (%51) akademik personel, 52'si (%25,2) öğrenci, 49'u (%23,8) ise idari personel olduğunu belirtmiştir.

Masallara İlişkin Tutum Anketi

Toplam dört sorunun yer aldığı masallara yönelik tutum anketinde farklı kuşaklara mensup katılımcılar arasında Anadolu Türk masalları tanıma, tam metin olarak bilme, diğer kültürlerin masallarından ayırt etme ve masalları edinim kanalları hakkında

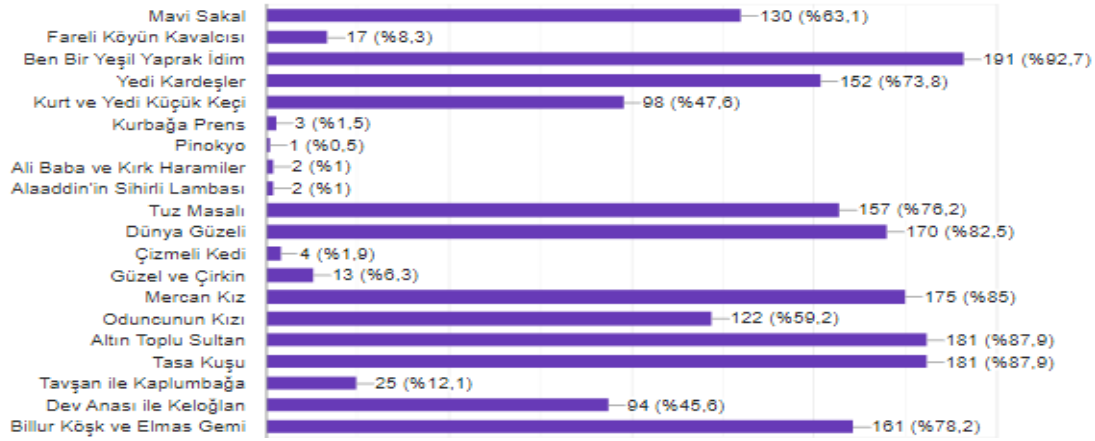
bilgi sahibi olmak amaçlanmıştır. 206 kişinin katılımıyla gerçekleştirilen anket kuşaklar arasında detaylı olarak analiz edilmeden önce genel olarak ilgili konularda nasıl bir tutum olduğu anket verileri üzerinden aktarılacaktır.

Tutum anketinin birinci sorusunda katılımcılara verilen masallardan hangilerini tam metin olarak bildikleri sorulmuştur. Yirmi masalın sıralandığı soruda masalların on tanesi Anadolu Türk masallarını on tanesi de diğer kültürleri temsil etmektedir. Soruya verilen yanıtlar aşağıda yer alan tabloda görüldüğü gibidir:

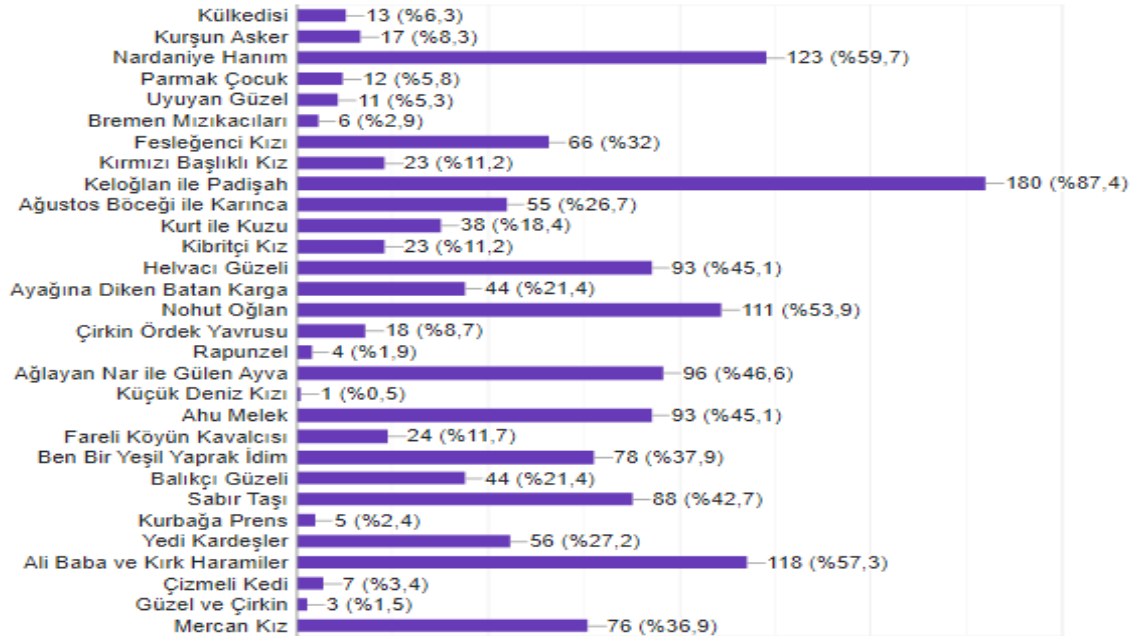
Nardaniye Hanım, Fesleğenci Kızı, Balıkçı Güzeli, Keloğlan ve Padişah, Helvacı Güzeli, Ayağına Diken Batan Karga, Nohut Oğlan, Altı Kız Babası, Ağlayan Nar ile Gülen Ayva ve Ahu Melek Anadolu Türk masallarını örnekendirirken Külkedisi, Kurşun Asker, Parmak Çocuk, Bremen Mızıkacıları, Ağustos Böceği ile Karınca, Kibritçi Kız, Çirkin Ördek Yavrusu, Rapunzel, Küçük Deniz Kızı, Altın Yumurtlayan Tavuk (Grimm Kardeşler, Charles Perrault, La Fontaine, Hans Christian Andersen) ise diğer kültürlerin masallarını temsil etmektedir. Kuşak farkı olmaksızın 206 katılımcının bu masalların tam metin olarak bilinme durumu incelendiğinde 193 yanıtla Külkedisi masalının birinci, 179 yanıtla Ağustos Böceği ve Karınca'nın ikinci, 163 yanıtla Rapunzel'in ise üçüncü sırada yer aldığı görülmektedir. Yanıtlar incelendiğinde Anadolu Türk masalları örneklerinden Keloğlan ve Padişah masalının yüksek bir bilinme oranı (150 kişi %72,8) olduğu tespit edilmiştir. Keloğlan ve Padişah dışında diğer Anadolu Türk masallarının tam metin olarak bildiğini belirtenlerin toplam sayısı 104 iken; diğer kültürlerin masallarını temsil eden Kurşun Asker, Bremen Mızıkacıları, Parmak Çocuk, Kibritçi Kız, Çirkin Ördek Yavrusu, Altın Yumurtlayan Tavuk gibi masalların tek tek bilinme oranları incelendiğinde hepsinin 104 sayısının üzerinde olduğu görülmektedir. Birinci soruya verilen yanıtlardan hareketle Anadolu Türk masallarının tam metin olarak bilinme oranının diğer masallara kıyasla çok düşük olduğu anlaşılmaktadır.

Tutum anketinin ikinci sorusunda ise içinde Anadolu Türk masalları ve diğer ulusların masallarının yer aldığı toplam yirmi masal sıralanmış ve katılımcılardan daha önce hiç duymadıkları masalları seçmeleri istenmiştir. Soruya verilen yanıtlar aşağıdaki tabloda görüldüğü gibidir:

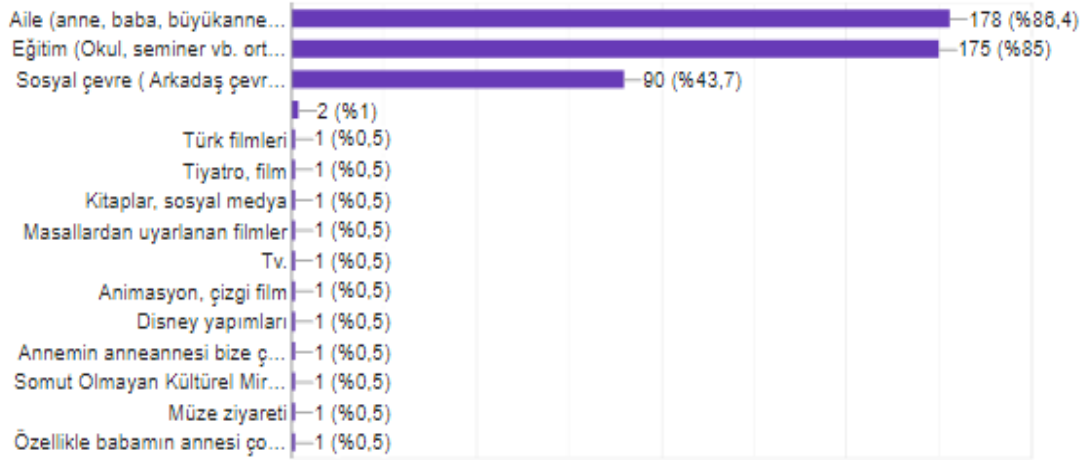
Ben Bir Yeşil Yaprak İdim, Yedi Kardeşler, Tuz Masalı, Dünya Güzeli, Mercan Kız, Oduncunun Kızı, Altın Toplu Sultan, Tasa Kuşu, Dev Anası ile Keloğlan, Billur Köşk ve Elmas Gemi Anadolu Türk masallarını temsil ederken *Mavi Sakal, Fareli Köyün Kavalcısı, Kurt ve Yedi Küçük Keçi, Kurbağa Prens, Ali Baba ve Kırk Haramiler, Alaaddin'in Sihirli Lambası, Pinokyo, Çizmeli Kedi, Güzel ve Çirkin, Tavşan ve Kaplumbağa* diğer kültürleri temsil etmektedir. Katılımcıların daha önce hiç duymadıkları masalları seçmesinin istendiği ikinci soruda sıralanan Anadolu Türk Masallarının yüksek oranda bilinmediği görülürken diğer kültürleri temsil eden masallardan yalnızca *Mavi Sakal* masalının çok bilinmediği tespit edilmiştir. Anketin ilk sorusuna verilen cevaplarla birlikte değerlendirildiğinde Anadolu Türk masallarının diğer masallara oranla daha az bilindiği bu soru üzerinden de doğrulanmaktadır.

Üçüncü soruda ise otuz masal sıralanmış ve bu masallardan hangilerinin Anadolu Türk masalı olduğunu düşündüklerini belirtmeleri istenmiştir. Soruya verilen yanıtlar aşağıdaki tabloda görüldüğü gibidir:

Bu soruya verilen yanıtlar incelendiğinde katılımcıların önceki iki soruda tam metin olarak bilmedikleri ya da daha önce duymadıklarını ifade ettikleri masalların Anadolu Türk masalı olduğuna ilişkin çıkarım yaptıkları anlaşılmaktadır. %26,7 ile %87,4 arasında değişen oranlarda Anadolu Türk masallarının doğru tahmin edildiği görülmektedir.

Masal tutum anketinin son sorusunda katılımcılara masalları hangi kanallar aracılığıyla öğrendikleri sorulmuştur. Aile, eğitim, sosyal çevre ve diğer seçeneklerinin yer aldığı şıklarda özellikle aile ve eğitim şıkları birbirine yakın oranda işaretlenmiştir. Bu soruya verilen cevaplar da aşağıdaki tabloda görüldüğü gibidir:

Masalları öğrenme kanalları arasında ailenin ilk sırada, eğitimin ikinci sırada, sosyal çevrenin ise üçüncü sırada tercih edildiği görülmektedir. Diğer seçeneğinde katılımcıların yazdıklarının büyük bir kısmı aile (babaanne, anneanne vb.), eğitim (kitaplar) ve sosyal çevreye (televizyon, filmler, Disney yapımları, animasyon, çizgi film vb.) dâhil olurken müze ziyaretleri kanalıyla da masalların edinildiği bilgisine de ulaşılmıştır.

Anket Verilerinin Kuşaklara Göre Analizi

Çalışma kapsamında örneklem grubuna dâhil olan Patlama, X, Y ve Z kuşaklarının tutum anketine verdikleri cevaplar frekans ve yüzdelik değerlerine göre yorumlanmıştır.

Tutum anketinin birinci sorusunda katılımcılardan sıralanan (Anadolu Türk Masalları⁴, Grimm Masalları, Charles Perrault, La Fontaine, Hans Christian Andersen Masalları vb.) yirmi masal arasından hangisi ya da hangilerini tam metin olarak bildiklerini işaretlemeleri istenmiştir. Kuşakların ilk soruya verdikleri cevaplar ve masalların bilinme oranları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

1. SORU	Patlama Kuşağı		X Kuşağı		Y Kuşağı		Z Kuşağı	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Masal Adı								
Külkedisi	39	84,8%	46	93,9%	56	96,6%	53	100,0%
Kurşun Asker	25	54,3%	34	69,4%	33	56,9%	30	56,6%
Nardaniye Hanım	7	15,2%	4	8,2%	0	0,0%	2	3,8%
Parmak Çocuk	33	71,7%	38	77,6%	35	60,3%	27	50,9%
Bremen Mızıkacıları	25	54,3%	37	75,5%	44	75,9%	35	66,0%
Fesleğenci Kızı	3	6,5%	0	0,0%	3	5,2%	0	0,0%
Balıkçı Güzeli	0	0,0%	2	4,1%	2	3,4%	0	0,0%
Keloğlan ile Padişah	39	84,8%	35	71,4%	44	75,9%	34	64,2%

⁴ Tutum anketi kapsamında hazırlanan dört tabloda kırmızı renk Anadolu Türk masallarını işaret etmek üzere ayırıcı olarak kullanılmıştır.

Ağustos Böceği ile Karınca	39	84,8%	42	85,7%	53	91,4%	45	84,9%
Kibritçi Kız	18	39,1%	38	77,6%	44	75,9%	46	86,8%
Helvacı Güzeli	4	8,7%	0	0,0%	1	1,7%	1	1,9%
Ayağına Diken Batan Karga	10	21,7%	4	8,2%	4	6,9%	1	1,9%
Nohut Oğlan	12	26,1%	5	10,2%	3	5,2%	1	1,9%
Çirkin Ördek Yavrusu	16	34,8%	35	71,4%	43	74,1%	40	75,5%
Altı Kız Babası	2	4,3%	2	4,1%	1	1,7%	1	1,9%
Rapunzel	20	43,5%	40	81,6%	53	91,4%	47	88,7%
Ağlayan Nar ile Gülen Ayva	6	13,0%	12	24,5%	3	5,2%	3	5,7%
Küçük Deniz Kızı	8	17,4%	19	38,8%	20	34,5%	22	41,5%
Altın Yumurtlayan Tavuk	19	41,3%	34	69,4%	44	75,9%	33	62,3%
Ahu Melek	4	8,7%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%

Verilen cevaplar neticesinde yapılan analizde Anadolu Türk masallarından yalnızca *Keloğlan ile Padişah* masalının tüm kuşaklar arasında tam metin olarak yüksek oranda bir bilinirliği olduğu, *Keloğlan ile Padişah* dışındaki diğer Anadolu Türk masallarının ise geleneksel kültürün sürdürüldüğü sözlü anlatıların aktif yaşatıldığı Patlama ve X kuşakları da dâhil olmak üzere yüksek bir bilinme oranına sahip olmadığı anlaşılmıştır. Patlama kuşağından itibaren Anadolu Türk masallarının bilinme oranlarının hızla düştüğü Anadolu Türk masalları dışındaki diğer kültürlere ait masalların ise her kuşakta yüksek bir bilinme oranına sahip olduğu tespit edilmiştir.

Tutum anketinin ikinci sorusunda Anadolu Türk masalları da dâhil olmak üzere farklı kültürlere ait yirmi masal sıralanmış ve bu masallardan hangisi ya da hangilerini daha önce hiç duymadıklarını seçmeleri istenmiştir. Kuşakların ikinci soruya verdikleri cevaplar ve oranlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

2. SORU	Patlama Kuşağı		X Kuşağı		Y Kuşağı		Z Kuşağı	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Mavi Sakal	23	50,0%	25	51,0%	35	60,3%	48	90,6%
Fareli Köyün Kavalcısı	11	23,9%	3	6,1%	1	1,7%	4	7,5%
Ben Bir Yeşil Yaprak İdim	40	87,0%	48	98,0%	54	93,1%	49	92,5%
Yedi Kardeşler	35	76,1%	34	69,4%	43	74,1%	40	75,5%
Kurt ve Yedi Küçük Keçi	13	28,3%	18	36,7%	34	58,6%	34	64,2%
Kurbağa Prens	0	0,0%	0	0,0%	1	1,7%	1	1,9%
Pinokyo	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	1,9%
Ali Baba ve Kırk Haramiler	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	2	3,8%
Alaaddin'in Sihirli Lambası	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	1,9%
Tuz Masalı	24	52,2%	34	69,4%	49	84,5%	51	96,2%
Dünya Güzeli	38	82,6%	39	79,6%	46	79,3%	47	88,7%

Çizmeli Kedi	2	4,3%	1	2,0%	1	1,7%	1	1,9%
Güzel ve Çirkin	3	6,5%	1	2,0%	1	1,7%	8	15,1%
Mercan Kız	38	82,6%	44	89,8%	45	77,6%	49	92,5%
Oduncunun Kızı	35	76,1%	30	61,2%	23	39,7%	32	60,4%
Altın Toplu Sultan	40	87,0%	41	83,7%	54	93,1%	51	96,2%
Tasa Kuşu	39	84,8%	43	87,8%	51	87,9%	47	88,7%
Tavşan ile Kaplumbağa	4	8,7%	5	10,2%	5	8,6%	13	24,5%
Dev Anası ile Keloğlan	17	37,0%	22	44,9%	25	43,1%	31	58,5%
Billur Köşk ve Elmas Gemi	26	56,5%	41	83,7%	48	82,8%	49	92,5%

İkinci soruya verilen yanıtlar incelendiğinde sıralanan yirmi masal içerisinde katılımcıların daha önce hiç duymadıklarını belirttikleri masalların büyük bir kısmını Anadolu Türk masallarının oluşturduğu görülmüştür. Anadolu Türk Masallarının her geçen kuşakta bilinirliğin düştüğü diğer kültürlere ait masalların ise çok ciddi bir kuşak farkı olmaksızın yüksek oranda bilindiği anlaşılmaktadır.

Tutum anketinin üçüncü sorusunda ise katılımcılara karma bir şekilde sıralanan otuz masal içerisinde Anadolu Türk masalı olduğunu bildikleri ya da düşündükleri masalları seçmeleri istenmiştir. Sıralanan otuz masal ve dört kuşağın verdikleri yanıtlar ile oranlar aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

3. SORU	Patlama Kuşağı		X Kuşağı		Y Kuşağı		Z Kuşağı	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kurşun Asker	1	2,2%	0	0,0%	10	17,2%	6	11,3%
Nardaniye Hanım	30	65,2%	34	69,4%	28	48,3%	32	60,4%
Parmak Çocuk	3	6,5%	2	4,1%	4	6,9%	3	5,7%
Uyuyan Güzel	3	6,5%	0	0,0%	5	8,6%	3	5,7%
Bremen Mızıkacıları	0	0,0%	0	0,0%	1	1,7%	6	11,3%
Fesleğenci Kızı	16	34,8%	21	42,9%	14	24,1%	15	28,3%
Kırmızı Başlıklı Kız	2	4,3%	2	4,1%	11	19,0%	9	17,0%
Keloğlan İle Padişah	40	87,0%	42	85,7%	56	96,6%	42	79,2%
Ağustos Böceği ile Karnca	18	39,1%	12	24,5%	15	25,9%	17	32,1%
Kurt ile Kuzu	3	6,5%	8	16,3%	11	19,0%	11	20,8%
Kibritçi Kız	3	6,5%	4	8,2%	8	13,8%	10	18,9%
Helvacı Güzeli	14	30,4%	26	53,1%	25	43,1%	27	50,9%
Ayağına Diken Batan Karga	13	28,3%	9	18,4%	13	22,4%	9	17,0%
Nohut Oğlan	28	60,9%	30	61,2%	27	46,6%	25	47,2%
Çirkin Ördek Yavrusu	1	2,2%	3	6,1%	9	15,5%	6	11,3%
Rapunzel	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	4	7,5%
Ağlayan Nar ile Gülen Ayva	16	34,8%	27	55,1%	25	43,1%	27	50,9%

Küçük Deniz Kızı	1	2,2%	0	0,0%	0	0,0%	1	1,9%
Ahu Melek	22	47,8%	28	57,1%	24	41,4%	19	35,8%
Fareli Köyün Kavalcısı	3	6,5%	2	4,1%	8	13,8%	12	22,6%
Ben Bir Yeşil Yaprak İdim	10	21,7%	22	44,9%	25	43,1%	20	37,7%
Balıkçı Güzeli	4	8,7%	8	16,3%	16	27,6%	15	28,3%
Sabır Taşı	20	43,5%	26	53,1%	24	41,4%	19	35,8%
Kurbağa Prens	0	0,0%	0	0,0%	1	1,7%	4	7,5%
Yedi Kardeşler	8	17,4%	14	28,6%	17	29,3%	16	30,2%
Ali Baba ve Kırk Haramiler	27	58,7%	18	36,7%	42	72,4%	30	56,6%
Çizmeli Kedi	1	2,2%	0	0,0%	2	3,4%	4	7,5%
Güzel ve Çirkin	0	0,0%	0	0,0%	1	1,7%	2	3,8%
Mercan Kız	21	45,7%	23	46,9%	13	22,4%	18	34,0%
Külkedisi	2	4,3%	0	0,0%	3	5,2%	8	15,1%

Katılımcıların üçüncü soruya verdikleri yanıtlardan hareketle Patlama ve X kuşaklarının Anadolu Türk masallarını diğer masallardan ayırt edebilme oranının diğer kuşaklara oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. Y ve Z kuşağı da Anadolu Türk masallarını diğer kültürlerin masallarından ayırabilse de bu kuşaklar arasında diğer kültürlere ait bazı masalların Anadolu Türk masallarıyla karıştırılma oranının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tutum anketinin son sorusunda ise katılımcılara masalları öğrenme/edinme kanalları sorulmuş aile, eğitim, sosyal çevre ve diğer olmak üzere dört seçenek sunulmuştur. Katılımcılardan gelen yanıtlara bağlı olarak aşağıdaki tablo oluşturulmuştur:

4. SORU	Patlama Kuşağı		X Kuşağı		Y Kuşağı		Z Kuşağı	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Aile	39	84,8%	42	85,7%	48	82,8%	51	96,2%
Eğitim	38	82,6%	44	89,8%	48	82,8%	46	86,8%
Sosyal çevre	10	21,7%	24	49,0%	34	58,6%	22	41,5%
Diğer	1	2,2%	5	10,2%	3	5,2%	1	1,9%

Aile ve eğitimin tüm kuşaklar arasında masal edinimi noktasında temel kanal olduğu sosyal çevrenin de X Kuşağı ile birlikte etkili olmaya başladığı görülmüştür. Aile ve eğitim kanalında özellikle masal ve ders kitaplarının etkili olduğu düşünülmektedir. Bu noktada tüm kuşaklarda diğer kültürlere ait masalların Anadolu Türk masallarına göre daha bilinir olması da ders kitapları dışında basılan masal kitaplarının ağırlıklı olarak Batı'dan yapılan masal çevirilerine dayanması ile açıklanabilir (Çevik, 2008, s. 122).

Bireylerin masalları öğrenme kanalları arasında aile ve eğitim kadar yüksek orana sahip olmasa da sosyal medya, televizyon, sinema gibi kanalların da etkili olduğu saptanmıştır. Özellikle X ve Y Kuşağı katılımcıları sinema filmlerinin masalları öğrenme noktasında faydalı olduğunu ifade etmişlerdir. Kuşak farkı olmaksızın yüksek bilinirliğe sahip olan *Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler*, *Sindirella (Külkedisi)*, *Rapunzel*, *Kırmızı Başlıklı Kız* vb. masalların Hollywood ve Walt Disney gibi yapım şirketleri tarafından sinemaya uyarlandığı ve geniş bir izleyici kitlesine ulaştırıldığı bilinmektedir. Bu tür yapımlarda masallar güncellenerek mevcut döneme hitap edecek bir forma dönüştürülmekte ve Batı'nın hegemonik kültürel söylemlerinin geniş kitlelere yayılması ve

sürdürülebilirliğine katkı sağlamaktadır. Çalışmasında mitoloji, masal ve hikâyelerin derlenmesi ve günümüzde yaşatılması üzerinde duran Hasan Işık da sinemanın bir kültür endüstrisi hâline dönüştüğü Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan masal uyarlamalarında ticari kaygılarla birlikte Batı'nın iktidarını onaylama ve hatırlatma maksadına dikkat belirtmektedir (2023, s. 244). Batı, kendi masallarını ve kültürel değerlerini sinema, televizyon gibi kanallar aracılığıyla etkin bir biçimde yayarken Türkiye'nin söz konusu sürece güçlü bir direnç göstermediği hatta 1970'lerin Türk sinemasında Batı'dan uyarlanan *Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler*, *Kül Kedisi Sindirella* gibi yerli yapımların seyirciyle buluşturulduğu görülmektedir. Söz konusu masalların özellikle X ve Y Kuşakları arasındaki yüksek bir tanınma oranına ulaşmasında bu uyarlamaların etkisi büyüktür. Aynı yıllarda Yeşilçam sinemasında görülen ve farklı temalarla seyirciyle buluşturulan *Keloğlan* filmleri ise köklerini Anadolu Türk masallarından alan ve filme aktarılan en başarılı örnekler arasındadır. Masal tutum anketinde Anadolu Türk masalları arasında *Keloğlan* masallarının yüksek tanınma oranına sahip olmasında söz konusu yapımların (*Keloğlan*, *Keloğlan ile Cankız*, *Keloğlan Aramızda* vb.) (<https://www.sinemalar.com/filmleri/39162/rustu-asyali>) payı büyüktür. Z Kuşağı temsilcileri arasında da yüksek bir tanınma oranına sahip *Keloğlan* masallarında 21. yüzyılda televizyonun etkili olduğu saptanmıştır. TRT Çocuk adlı kanalda 2009 yılında yayın hayatına başlayan *Keloğlan Masalları* ([https://tr.wikipedia.org/wiki/Kelo%C4%9Flan_Masallar%C4%B1_\(dizi\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Kelo%C4%9Flan_Masallar%C4%B1_(dizi))) adlı çizgi film toplam yedi sezon sürmüş ve 89 bölüme ulaşmıştır. İlgili çizgi filmle ilk çocukluk döneminden itibaren karşılaşan Z Kuşağı temsilcilerinin *Keloğlan* masallarını bilme/tanım oranlarının yüksek seyretmesinde söz konusu yapımın etkisi yadsınamaz.

Sonuç

Başkent Üniversitesi örneğinde Patlama, X, Y ve Z kuşaklarını temsil eden öğrenci ve çalışanların katılımcı olarak yer aldığı çalışma kapsamında ilgili kuşakların Anadolu Türk masallarını tanıma/bilme durumu ile birlikte masalları edinim kanalları incelenmiştir. Yapılan değerlendirmede X Kuşağından itibaren Anadolu Türk masallarının bilinme/tanım oranının giderek düştüğü, özellikle diğer kültürlerle ait masalların ise her kuşakta Anadolu Türk masallarından daha yüksek oranda bir bilinme/tanım yüzdesine sahip olduğu tespit edilmiştir. Sözlü kültürden yazılı kültüre geçişte masal kitaplarının ağırlıklı olarak çeviri yoluyla dilimize kazandırılması; elektronik kültürün hâkim olduğu süreçte ise çizgi film ve sinema filmlerinin Anadolu Türk masalları yerine ağırlıklı olarak Batı masallarından hareketle uyarlanması ya da doğrudan Batı kaynaklı yapımların seyirciyle buluşturulması diğer kültürlerle ait masalların Anadolu Türk masallarından daha çok bilinmesine ve tanınmasına yol açmıştır. Anadolu Türk masallarına yönelik bu olumsuz sürecin iyileştirilmesi noktasında çeşitli adımların atılması gerekmektedir. Bu noktada, masalların toplumu oluşturan bireylere nasıl kazandırılacağı hususunda dikkatle durmak gerekmektedir. Çalışma kapsamında bireylerin masalları aile, eğitim ve sosyal çevre kanalıyla kazandığı tespit edilmiştir. Bu kanalların her biri üzerinde Anadolu Türk masalları merkezinde yürütülecek bilinçli çalışmaların olumlu sonuçları beraberinde getirmesi kaçınılmazdır. Eğitim kanalında -özellikle örgün eğitimde- okul öncesi kademesinden başlayarak Anadolu Türk masallarından seçilmiş örnek masalların müfredat içerisinde genç nesillerle buluşturulması, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen 100 Temel Eser arasında her kademe (ilkokul, ortaokul, lise) Anadolu Türk masallarının yer aldığı eserlere daha geniş bir yer ayrılması bu alanda olumlu sonuçlar verecektir. Eğitim noktasında üniversitelerin Türk Dili ve Edebiyatı, Türk Halkbilimi, Türkçe Öğretmenliği vb. bölümlerde Anadolu Türk masallarına ilişkin projelerin teşvik edilmesi ve projelerin

yağın etkilerinin kapsayıcı bir şekilde planlanması ve buna bağlı etkinliklerin düzenlenmesi de Anadolu Türk masallarına ilişkin farkındalık sağlanması noktasında etkili olacaktır. TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Desteği Programı 2022/2. döneminde destek almaya hak kazanan “Anadolu Türk Masallarının Farklı Kuşaklar Arasındaki Bilinirliği/Tanınırılığı Üzerine Bir İnceleme: Başkent Üniversitesi Örneğinde” adlı proje hedefleri bu noktada örnek gösterilebilir. İlgili proje kapsamında Başkent Üniversitesi bünyesinde 2023 yılının Nisan ayında kurulan “Masal Topluluğu” Anadolu Türk masalları konusunda farkındalık ve bilinç oluşturmak ve Anadolu Türk masallarının gelecek kuşaklara aktarmak amacıyla *Anadolu Türk masallarına ilişkin seminerler düzenlemek, Masal Anlatıcılığı Eğitimleri gerçekleştirmek, eğitim öğretim kurumları başta olmak üzere LÖSEV, AÇEV vb. kurumlarda gönüllü masal anlatıları gerçekleştirmek ve Patlama Kuşağı ve X kuşağı mensuplarından unutulmak üzere olan Anadolu Türk masallarını derleme faaliyetleri yürütmek vb. eylem planları belirlemiş ve faaliyetlerine başlamıştır* (bkz. Ekler; Görsel -1, Görsel-2, Görsel- 3).

Masal öğrenme/edinme kanalları arasında yüksek bir orana sahip olan “aile”ye yönelik bilinçlendirme çalışmalarının yapılması da önem arz etmektedir. Bilindiği üzere insanların en erken dönemde tanıştığı (bebeklik, ilk çocukluk çağı) edebi türler arasında masallar gelmektedir. Bu noktada çeviri yoluyla dilimize kazandırılan masallardan önce (*Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler, Çizmeli Kedi, Rapunzel, Küçük Deniz Kızı vb.*) Anadolu Türk masallarından oluşan masal kitaplarının/setlerinin ailelere ulaştırılması bu alanda atılacak bir adım olabilir. Doğum sonrası devletin ailelere sağladığı sosyal ve ekonomik desteklere ek olarak her aileye bir Anadolu Türk masal kitabı hediye edilmesi hem aileler arasında farkındalık yaratacak hem de küçük yaşta itibaren çocukların Anadolu Türk masallarıyla tanışmasına vesile olacaktır.

Masalların tanınması ve özellikle geniş kitlelere ulaştırılmasında sinema, televizyon vb. kanalların kritik bir konuma sahip olduğu görülmektedir. Özellikle içinde bulunduğumuz, elektronik kültür çağında göze ve kulağa aynı anda hitap eden geniş kitlelere daha hızlı bir şekilde ulaşma özelliği taşıyan sinema, televizyon gibi kanallardan doğru bir biçime faydalanılması gerekmektedir. Bu noktada gerek Batı masallarından etkili bir şekilde yararlanan Hollywood, Walt Disney yapımların gerekse Türk sinema ve televizyon tarihinde bir Anadolu Türk masalından faydalanılarak üretilen Keloğlan yapımlarının incelenmesi ve analiz edilerek diğer Anadolu Türk masallarına ilişkin benzer yapımların üretilmesi Anadolu Türk masallarının gelecek kuşaklar arasında tanınır olmasında pozitif etki yaratacaktır.

Sözlü anlatılar arasında yer alan masallar mensubu olduğu kültürün ve toplumun ortak mirasıdır. Özellikle küreselleşmenin egemen olduğu kültürel tek tipleşmenin yaşandığı 21. yüzyılda Anadolu Türk masallarının yaşatılması ve kolektif hafızada yer alması kültürün sürdürülebilirliğine katkı sağlayacaktır. Bu noktada bu alanda atılacak bilinçli adımlar ve girişimlerin desteklenmesi önem arz etmektedir. Söz konusu çalışma da unutulmakta olan Anadolu Türk masallarına dikkat çekmek ve bu konuda farkındalık yaratmak üzere atılan bir adım olarak değerlendirilebilir.

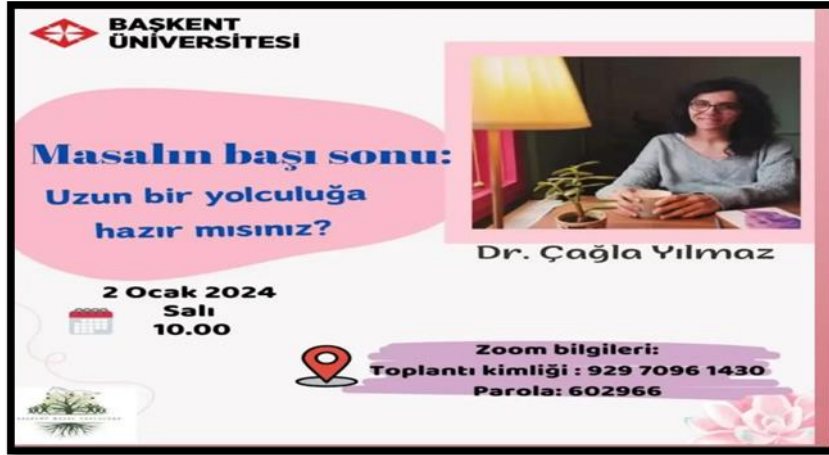
Kaynakça

- Aça, M. -vd. (2017). Anonim Halk Edebiyatı. *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*. (ed. M. Öcal Oğuz). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Adıgüzel, O.-vd. (2014). Kuşakların Değişen Yüzü ve Y Kuşağı ile Ortaya Çıkan Yeni Çalışma Tarzı: Mobil Yakalılar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (19), 165-182.

- Alangu, T. (2010). *Billur Köşk Masalları*. İstanbul: YKY.
- Alangu, T. (2022). *Keloğlan Masalları*. İstanbul: YKY.
- Boratav, P.N. (2009). *Zaman Zaman İçinde*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Boratav, P.N. (2014). *Az Gittik Uz Gittik*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Boratav, P.N. (2015). *100 Soruda Türk Halk Edebiyatı*. Ankara: BilgeSu Kitabevi.
- Çevik, M. (2008). Türkiye’de Batı Masalları ve Çocuklarımız. *Gazi Türkiyat*, 3, 115-130.
- Çelik, A.-vd. (2004). Aile İşletmelerinde Kuşak Çatışmasından Kaynaklanan Yönetim Sorunları: K. Maraş Örneği. 1. *Aile İşletmeleri Kongresi*, 17-18 Nisan 2009, İstanbul Kültür Üniversitesi, İstanbul: İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları 191-195.
- Ekici, M. (2017). Derleme Yöntem ve Teknikleri. *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*. (ed. M. Öcal Oğuz). Ankara: Grafiker Yayınları.
- <https://www.meb.gov.tr/turk-ve-dunya-cocuklari-icin-anadolu-masallari/haber/20759/tr> (Erişim Tarihi: 21.10.2022)
- <https://www.sinemalar.com/filmleri/39162/rustu-asyali> (Erişim Tarihi: 07.12.2023)
- [https://tr.wikipedia.org/wiki/Kelo%C4%9Flan_Masallar%C4%B1_\(dizi\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Kelo%C4%9Flan_Masallar%C4%B1_(dizi)) (Erişim Tarihi: 08.01. 2024)
- Işık, H. (2023). Türk Tarihindeki Mitoloji, Masal ve Hikâyelerin Cumhuriyet Döneminde Derlenmesi ve Günümüzde Yaşatılması Üzerine Bir Değerlendirme, *Akademik Bakış*, 33, 229-249.
- Liberman, J. (2017). Medyalar Masal Anlatısını Öldürüyor. *TRT Akademi*, 2(4), 544-561.
- Oğuz, M. Ö. (2009). Somut Olmayan Kültürel Miras ve Kültürel İfade Çeşitliliği, *Millî Folklor*, 82, 6-12.
- Oğuz, M. Ö. (2017). Araştırmaların Tarihi, *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*. (ed. M. Öcal Oğuz). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Ölçer Özünel, E. (2011). Yazının İzinde Masal Haritalarını Okuma Denemesi: Masal Tarihine Yeniden Bakmak. *Millî Folklor*, 91, 60-71.
- Sakaoğlu, S. (2002). *Gümüşhane ve Bayburt Masalları*. Ankara: Akçağ Yayınları.

EKLER

Görsel 1. Masal Topluluğunun Düzenlediği Seminer

Görsel-2. Başkent Masal Topluluğu ve Başkent Üniversitesi Türk Dili Ve Edebiyatı Bölümü İş Birliğiyle Düzenlenen Masal Anlatıcılığı Eğitimi

Görsel-3. Masal Topluluğu Tarafından Ayşegül Tuna İlkokulu Anadolu Masal Atölyesine Düzenlenen Etkinlik

